

Crònica

JOVES INVESTIGADORS

PUBLICACIÓ DE L'ARXIU MUNICIPAL DE LLAGOSTERA
ANY XIV (2006) • NÚMERO 29

LA "LUZ DE LA SELVA"

ELS MAÇONS DE LLAGOSTERA

Aquest treball ha estat el guanyador del IV Premi de recerca Crònica Joves Investigadors al millor treball de recerca de l'Àrea de Ciències i Tecnologia de l'IES Llagostera.

El Premi Crònica Joves Investigadors va ser creat conjuntament per l'Ajuntament de Llagostera, a través de l'Arxiu Municipal, i l'IES Llagostera l'any 2002 amb la intenció de potenciar la recerca local entre els joves de batxillerat.

LA "LUZ DE LA SELVA": ELS MAÇONS DE LLAGOSTERA

Pau Turon Izquierdo

Objectius

L'objectiu d'aquest treball és descobrir l'estructura i el funcionament de la lògia maçònica "Luz de la Selva", que actuà a Llagostera entre el 1891-1897, i en conseqüència conèixer la influència dels maçons en la vida cultural i política del poble, les relacions amb altres lògies...

El motiu pel qual he decidit fer aquest treball és que aquest és un tema completament desconegut en la nostra vila, i el món de la maçoneria està envoltat de mites, i m'agradaria saber què hi ha de cert i com era realment.

Mètode

El mètode que faré servir en el treball és el següent:

Llegir i analitzar les còpies de la documentació que la lògia "Luz de la Selva" envià als seus superiors del Gran Orient Espanyol a Madrid. La correspondència original és a l'Arxiu de la Guerra Civil de Salamanca, on hi van anar a la fi de la Guerra Civil ja que el règim franquista la va fer servir per perseguir la maçoneria.

Jo he consultat una còpia d'aquesta documentació que hi ha a l'Arxiu Municipal de Llagostera.

Per conèixer com era Llagostera en el temps en què funcionà la lògia he consultat el treball efectuat pel grup de recerca "La Bomba", un grup de recerca que es constituí a l'Arxiu Municipal el 2001 amb l'objectiu d'examinar l'evolució demogràfica i social del poble mitjançant els padrons d'habitants. Els padrons seleccionats foren els del 1831, 1868 i el 1900. Jo consultaré les dades que provenen del cens del 1900 per descobrir on vivien, d'on eren i qui era la família de cada maçó.

A l'Arxiu també he consultat la documentació de l'Ajuntament i del Casino Llagosterenc per seguir el rastre dels maçons.

La maçoneria, què és?

Definició

La maçoneria és una societat que professant principis de fraternitat i amistat mútua i amb els profans (els que no són maçons) vol fer avançar la humanitat. Fa servir emblemes, signes especials i un argot particular.

Segons l'article primer dels estatuts de la lògia Redención de Palamós:

"La masonería es una asociación que tiene por objeto combatir la ignorancia y trabajar por la realización del bien en toda su extensión, socorriendo a sus socios y a los que no lo son en todas sus necesidades y constituyendo una escuela mutua cuyo programa se

resume en estas palabras: Practicar las virtudes morales y sociales y la justicia. Amar a sus semejantes, a la patria y a la libertad. Trabajar sin descanso en beneficio de la humanidad y por su hermanificación progresiva i pacífica."

Concretament el que volien era crear un esperit crític, ja que creien que no existien veritats absolutes. Els ideals de la maçoneria eren molt propers als de la Il·lustració, un corrent ideològic racionalista del s. XVIII. Per aquesta raó fou molt perseguida per l'Església i pels governs conservadors.

Història de la maçoneria

En la història hi ha hagut dos tipus de maçoneria, l'operativa (s. XIII-XVII) i l'especulativa (a partir del s. XVIII).

Maçoneria operativa: El nom de francmaçoneria prové de l'anglès free-mason o del francès franc-maçon, en tots dos casos vol dir constructors lliures. En aquella època eren obrers qualificats que treballaven a les catedrals.

Maçoneria especulativa: Va aparèixer el 1717 a Londres amb l'aparició de la Gran Llotja de Londres. El pastor Anderson creà el 1723 els principis i les regles amb que s'hauria de regir, les Constitucions d'Anderson. Aquell mateix segle comencen les reaccions contraries de l'Església Catòlica.

Espanya era l'únic país europeu en el qual la maçoneria va ser completament prohibida fins a l'arribada de l'exèrcit napoleònic l'any 1808. Els francesos crearen moltes lògies, durant el regnat de Josep Bonaparte, que era Venerable Mestre, la maçoneria va tenir una etapa d'esplendor. Però amb la retirada francesa al 1814, i el retorn del rei Ferran VII, s'inicià una brutal repressió fins a fer-la desaparèixer.

El 1868 el triomf de la revolució "La Gloriosa", que expulsà del tron d'Espanya la reina Isabel II, fou l'inici de l'etapa de prosperitat més gran que hagi tingut mai la maçoneria a Espanya.

Història del Gran Orient Espanyol (GOE)

La lògia

El liberal Miguel Morayta creà el 1889 el Gran Orient Espanyol (GOE) en un intent aplegar tots els maçons espanyols. Era de marcat caràcter centralista, ja que la seu i el consell principal eren a Madrid.

Les lògies o tallers, les cèl·lules bàsiques de la maçoneria, són els llocs on treballen els maçons. Els seus objectius són l'educació i la formació dels seus membres, la perfecció aconseguida s'intenta transmetre a la resta de la humanitat. El seu sistema de millorar la condició social de l'home és la instrucció, el treball i la beneficència.

Per constituir una lògia cal que set maçons tinguin l'autorització d'una potència maçònica sota la qual restarà la nova. Primer es crea una lògia provisional, en una segona reunió es redactarà un Reglament particular per al funcionament intern, la Carta Constitutiva, sense la qual cap lògia pot funcionar; i un esborrany d'estatuts. Si la petició és acceptada i la Carta Constitutiva firmada i segellada, serà lliurada als delegats encarregats a instal·lar la nova lògia. Si en un lloc només hi ha tres maçons, únicament és pot constituir en Triangle que estarà sempre sota els auspicis d'una lògia.

Totes les lògies tenen els seus Dignataris i Oficials, que són els encarregats del bon funcionament de la lògia. Són elegits normalment durant la segona quinzena de desembre:

Dignataris: Venerable Mestre, Primer i Segon Vigilant, Orador, Secretari, Tresorer i Expert.

Oficials: Hospitalari, Mestre de Cerimònies, Guarda del Temple Interior i Guarda del Temple Exterior.

L'organització i l'administració de les lògies es porta a través de les comissions, que poden ser temporals o permanents. Aquestes ultimes són obligatòries a tots els tallers i són:

La Comissió de Justícia: Investiga i resol els processos maçònics amb deliberacions secretes.

La Comissió d'Hisenda: S'ocupa dels assumptes econòmics de la lògia.

La Comissió de Beneficència: Estudia totes les propostes de socors i reuneix dades.

La Comissió d'Assumptes Generals: Redacta el Reglament interior del Taller, revisa qualsevol document que per la seva importància li encarregui el taller i informa de qualsevol treball presentat al taller per algun membre.

Les temporals són creades per estudiar, preparar treballs o fer complir acords presos pel taller, es dissol quan ha acabat la feina que li havien adjudicat.

Les lògies o tallers celebren unes reunions anomenades "tenidas", que podien ser:

Ordinàries: Es celebren en dies acordats. En aquestes reunions es discuteixen assumptes d'interès general.

Extraordinàries: Poden ser convocades pel Venerable Mestre o si ho sol·liciten tres membres del Taller. Només es parla de l'assumpte que hagi dut a la convocatòria.

Les de família: Estan dedicades a la discussió d'assumptes d'exclusiu interès per al taller.

Les d'instrucció: Serveixen per estudiar el simbolisme, donar a conèixer el significat dels graus, instruir en els deures de cada grau...

Dos dels fonaments de la dinàmica dels treballs del taller, són:

Les proposicions. Tots els membres tenen dret a fer-ne. Quan un maçó en fa una, l'Orador la llegeix, sense dir el nom del proposador davant la resta dels seus companys per votar si la prenen en consideració o no. Després que una comissió hagi dit el seu dictamen, aquest es discuteix i es vota.

Les discussions. El Venerable Mestre fa de moderador. L'ètica maçònica diu que hi ha d'haver respecte i tolerància en qualsevol discussió.

Els tallers es comuniquen amb el Gran Orient a partir de cartes que anomenen "planxes". El Gran Orient es comunica amb els tallers a partir de cartes, decrets, circulars i per mitjà del Butlletí Oficial. Els tallers han d'enviar cada gener el quadre amb tots els seus membres actius i informar de les baixes i de les altes. Els tallers sovint es relacionen entre ells enmig d'un marc d'amistat i s'intercanvien "Garants d'Amistat".

Quan una lògia es vol dissoldre, "abatre columnes", ho ha de comunicar al Sobirà Consell, una mena de gran consell de la GOE. Si es dissol, la lògia ha d'enviar tots els diners existents a la caixa i tota la documentació, com llibres d'Actes, la Carta Constitutiva i altres.

Graus

En la maçoneria hi ha trenta-tres graus, cadascun amb el seu propi nom. El significat de la majoria d'aquests graus és força desconegut. Almenys a Llagostera, hi havia diferents tarifes segons el grau, sent més car quan més es pujava en l'escala. A l'apèndix A hi ha un quadre on surten tots els graus maçònics.

Lèxic maçònic

Els maçons posseeixen un argot particular, heretat sobretot de dues fons, del seu passat com a constructors de catedrals, com el nom d'aprenent, company i mestre; i de la llegenda d'Hiram, el mític primer maçó. A l'apèndix B hi ha una llista de paraules d'aquest lèxic.

La maçoneria i la política

En les seves reunions estava prohibit parlar de política i de religió. En tots els estatuts maçònics aquesta norma queda ben clara, però està àmpliament comprovat que molts dels seus membres foren importants polítics, com en Lluís Companys. Amb tot, és ben clar que la maçoneria no tenia un programa polític propi. A més està comprovat que feren tot el que pogueren per reduir la presència de l'Església en la societat, com crear col·legis laics.

La Llagostera de la dècada del 1890

Població Llagostera 1716-1900

Any	Població
1716	1073
1733	1567
1787	1526
1829	1443
1831	1631
1842	2572
1857	3531
1861	3640
1870	4020
1887	4256
1895	4237
1900	4140
1910	4159
1920	3985
1930	4090
1936	3860
1940	3796
1945	3795
1950	3884
1955	3869
1960	3944
1965	4277
1970	4485
1975	4742
1980	5141
1985	5210
1990	5321
1995	5398
2000	5769

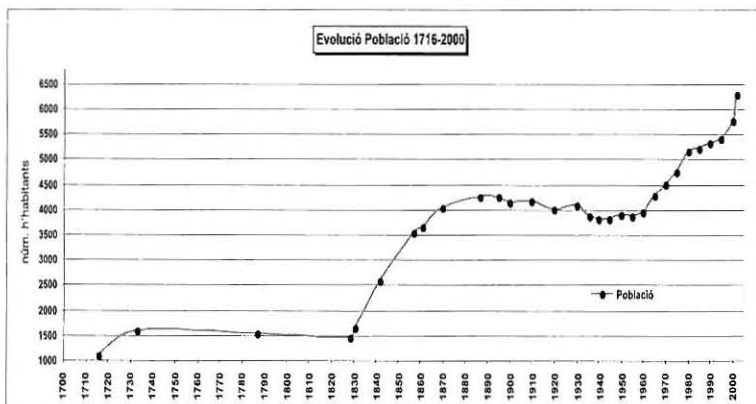
Font: Grup de treball "La Bomba".

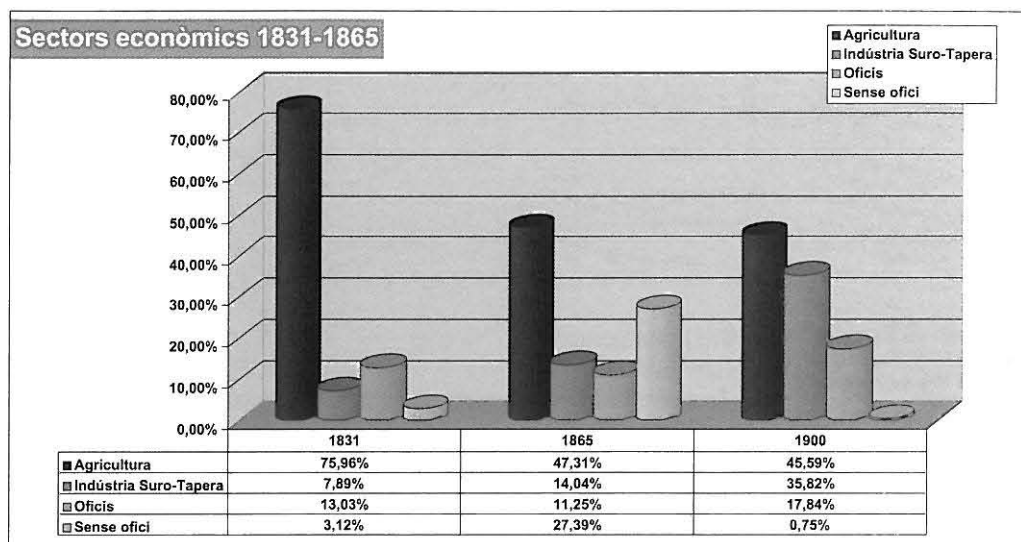
Encara que l'any 1865, com el 1900, la majoria dels llagosterencs treballaven al camp, la indústria suro-tapera és ja un element molt important i amb el temps es va convertir en el sector econòmic que proporcionava més riqueses al poble i el que va impulsar el seu creixement, ja que venia d'altres pobles molta gent per treballar com a tapers.

Això possibilità un seguit de coses, com la modernització del poble i l'aparició d'una petita burgesia formada per propietaris de fàbriques de taps, propietaris de terres, i per gent que treballava en oficis especialitzats.

Un d'ells, Antoni Romeu, en la segona meitat del s. XIX va impulsar un pla, que consistia convertir els seus terrenys en un eixample, que va acabar amb èxit.

Els taps fets a Llagostera i a altres pobles del voltant, com Cassà de la Selva, s'embarcaven a Sant Feliu de Guíxols en destinació als mercats estrangers. Davant el gran creixement de la indústria suro-tapera d'aquest sector i veient que la producció superava el que podien dur les tartanes, que a més eren lentes, es va decidir crear una línia de tren que anés de Sant Feliu de Guíxols a Girona. El 21 de març del 1889 Joan Casas i Arxer va obtenir la concessió del

Gràfic que il·lustra l'augment de la importància de la indústria del suro a Llagostera. Font: Grup de treball "La Bomba".

ferrocarril que havia d'anar de Girona a Sant Feliu de Guíxols, i l'any 1892 arribava a Llagostera.

L'any 1886 va néixer la Cooperativa La Regenadora. Sota una base obrerista, es va convertir en peça clau del dinamisme econòmic fins a la fi de la Guerra Civil. L'any 1896 va fundar una escola de signe laic i modern, era mixta.

El moviment associatiu a Llagostera va crear un seguit d'entitats recreatives, com el bar Joventut i els casinos de Can Caldes, de Can Bassets i el Casino de Llagostera del qual quasi tots els membres de la lògia en formaren part. Amb el temps dos maçons, Enric Dumas i Emili Raset Sastre, van ser presidents d'aquesta entitat.

En aquella època hi havia un personatge fill de Llagostera molt ric i influent que es deia Jaume Roure i Prats. Va fer una gran carrera política, va ser president de la Diputació de Girona, senador, governador de Palència i Tarragona... Va exercir un domini caciquil, els alcaldes que hi havia eren titelles que seguien les seves ordres, com ho demostra el fet que portaven a la seva llar cistells d'ous i aviram, entre altres coses.

La lògia "Luz de la Selva" núm. 140

Com he comentat, la documentació estudiada per fer aquest treball és la que la lògia va enviar al Gran Orient Espanyol, es tracta bàsicament de correspondència (1891-1897) però també hi ha una memòria de les activitats fetes entre el 1893 i el 1894 i uns estatuts de 1891.

Estatuts

Els estatuts de la Lògia "Luz de la Selva" són de l'any 1891 i varen ser aprovats pel governador civil de Girona el 1892.

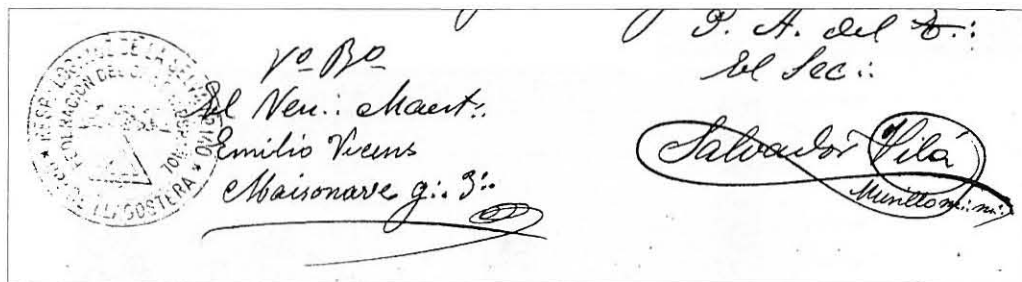
Estableixen en primer lloc els objectius de la lògia: defensar les idees dels liberals i que en les assemblees no s'hi podia discutir ni de política ni de religió.

També s'esmenta el lloc on hi haurà el temple de la lògia: carrer de la Barceloneta, número dos i primer pis.

Després d'aquest preàmbul s'estableixen les següents obligacions:

Entrat a la maçoneria

1. Per poder ingressar-hi cal tenir vint-i-un anys, excepte els fills de maçons, i els que tenen quart grau civil, que poden entrar-hi encara que en tinguin només divuit.

En tots els documents apareix el segell de la lògia "Luz de la Selva".

2. Ser bona persona.
3. Tenir ofici conegut.
4. Tenir instrucció suficient per complir i entendre els fins de la maçoneria.
5. Haver estat proposat per un membre actiu o que no estigui dormint.
6. L'afiliació ha de ser aprovada per votació en un escrutini secret.

Drets d'entrada

- Drets d'iniciació: 10 ptes
 Títol grau 1: 1'50 ptes
 Drets grau 2: 5 ptes
 Títol grau 2: 1'50 ptes
 Drets grau 3: 10 ptes
 Títol grau 3: 8 ptes
 Certificat grau 3: 1 ptes
 Afiliació: 5 ptes
 Regularització: 7'50 ptes

Cotització anual: 18 ptes

Es podien comprar insignes i distintius de la Lògia, encara que no diu la tarifa de preus.

Deures

1. Difondre les idees de la Il·lustració, ser bona persona i fer propaganda dels fins de la Lògia.
2. Corregir els efectes dels altres amb la persuasió i l'exemple.
3. Anar sovint a les sessions i fer les obligacions del seu càrrec.
4. Pagar les cotitzacions.
5. Dir el seu vot.

Drets

1. Exigir el compliment dels deures consignats.
2. Obtenir segons les seves capacitats diferents càrrecs de la Lògia.
3. Dret electoral per a tots els càrrecs com a electors i com a elegibles.
4. Proposar i discutir tots els assumptes permesos.
5. Votació en totes les matèries que surtin en les assemblees.
6. Demanar una votació sigui ordinària o escrutini.

Càrrecs

Venerable Mestre: President

Ha d'obrir i tancar les sessions, convocar sessions extraordinàries, dirigir les discussions, resoldre amb el seu vot un empat, proposar reformes, firmar les actes amb l'orador i el secretari i posar el "V^a B^a" (vistiplau) als documents que ho exigeixin. És president de dret de totes les comissions i les pot presidir quan ho cregui necessari.

Primer Vigilant: Vice-president primer

Tindrà les mateixes consideracions que el president i el substituirà quan no hi sigui (malaltia o mort).

Segon Vigilant: Vice-president segon

Orador: Fiscal

Dirà la conclusió de les qüestions que es parlin a la lògia, excepte les que l'afectin. Amb el secretari redactarà la memòria anual de la lògia.

Secretari Guarda Segells: Secretari

Serà l'encarregat de les comunicacions oficials, portarà el llibre de sessions, firmarà els lliuraments i portarà un inventari de les propietats de la lògia.

Tresorer

És l'encarregat dels dinars a la lògia, portarà un llibre d'ingressos, firmarà cada trimestre les comptes que les presentarà amb els seus comprovants a la Comissió d'Administració i no donarà cap lliurement que no dugui la firma del secretari i el "Vº Bº" del president.

Expert: Vocal

Hospitalari: Vocal

Mestre de Cerimònies: Vocal

Guarda del temple Interior: Vocal

Guarda del temple Exterior: Vocal

Ocuparan temporalment els càrrecs vacants i vigilaran l'observança del reglament.

En els estatuts hi surten mencionades les següents comissions:

Comissió d'Administració. Estarà formada per tres membres. Tindrà un president i un secretari triat entre ells. La seva funció és la de revisar i formular un dictamen dels comptes que presenti el tresorer. La comissió s'ha de reunir dins un màxim de vuit dies després d'haver-los rebut, però els podrà mirar quan vulgui.

Comissió de Beneficència: Com l'anterior, també estarà formada per tres membres i tindrà un president i un secretari. La seva funció serà: recaptar fons i rebre donatius i expendre els càrrecs que toquin, concedir o negar les peticions d'ajut segons els informes corresponents i l'estat dels fons i promoure mitjans per millorar la situació de la caixa i per desenvolupar els fins de la maçoneria. El Venerable mestre podrà disposar de deu pessetes i l'Hospitalari de cinc pessetes i n'haurà de donar conte en la primera reunió de la lògia.

Per triar els càrrecs s'hauran de fer unes eleccions, que poden ser generals, celebrades en el mes de desembre en sessió extraordinària i és farà amb paperetes; o parcials, que serviran per cobrir vacants, es faran en la sessió en què s'anunciïn i amb el mètode que acordi la lògia. Els elegits prendran possessió dels seus càrrecs en la primera reunió de gener.

Segons els estatuts les sessions ordinàries "tenida", se celebren en el dimarts de cada setmana i l'ordre serà el que diguin els Estatuts Originals de l'Ordre.

El que falti a les reunions serà multat, si en falta una haurà de pagar dos reals; si en falta dues haurà de pagar quatre reals; si en falta tres haurà de pagar sis reals; si en falta més serà expulsat, no tindrà dret a apel·lació i perdrà tots els seus drets. Les multes aniran per a beneficència.

Quan es canviï de junta quedaran sense efecte les anotacions que tinguin els germans per culpa de faltar a alguna reunió.

Per últim els estatuts estableixen que si la lògia es dissol, es liquidarà el seu fons i el sobrant es donarà a un establiment de beneficència.

La correspondència

La feina més gran que he fet en aquest treball és transcriure el contingut de les cartes. L'anàlisi d'aquesta correspondència és el que m'ha permès redactar les conclusions del final d'aquest treball. Aquest és un exemple del model que he fet servir:

Document: 142

Destinatari: El Gran Mestre del GOE

Data: 31 de desembre del 1897

Cos: En una reunió extraordinària celebrada el dia 30 de desembre, decideixen demanar al Gran Mestre del GOE que influeixi com pugui per alliberar una colla de detinguts, entre els quals hi ha en Rafael Buxeda i en Josep Lloveras Morell, que són consellers de l'Ajuntament, que l'únic que han fet és lluitar contra el poder del cacic Jaume Roure Prats.

Segons la carta, al Gran Mestre li interessen els assumptes polítics del poble. També la carta es queixa de les mostres de suport que rep el cacic de l'autoritat governamental i judicial de la província, que segons l'emissor mostra com està de corrompuda. A l'inici diu que hi ha poca comunicació entre el Gran Consell i la lògia Luz de la Selva.

Obrers: (en algunes cartes es mencionen maçons llagosterencs)

Venerable Mestre: Rafael Poch *Secretari:* Mariano Zamorano

A. L. G. D. G. A. D. U.

BOYON 18 177 1103

Cuadro de las DD., oficiales y demás obb. de que se compone la Resp. Log.:
Luz de la Selva n.º 140 al Or. de Llagostera, que trab. bajo los ausp. del Ser.:
Gran Or. Español

N.º	NOMBRES PROP. MIEMBROS ACTIVOS	EDAD	PROFESIÓN	PATRIA	DOMICILIO	CARGO EN LOG.
1	Fernando Dumas Kadel	24	Comercio	España	Llagostera	Vice-Maest.
2	Miguel Quins Camde	24	Industria	"	"	1.º Vig.
3	Mariano Zamorano More	24	Comercio	"	"	2.º Vig.
4	Enrique Vives Gades	24	Comercio	"	"	Or.
5	Rafael Buxeda Fina	24	Comercio	"	"	M. de Cerom.
6	Enrique Paraforda Camde	24	Industria	"	"	Experto
7	Rafael Poch Buxeda	24	Industria	"	"	Tesorero
8	Joaquín Fox Ribes	24	Industria	"	"	G. Temp. Int.
9	Mariano Lloveras Morell	24	Industria	"	"	G. Temp. Ext.
10	Juan Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.
11	Pedro Poch Buxeda	24	Industria	"	"	Or.
12	Francisco Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.
13	Salvador Vila Paraforda	24	Industria	"	"	Or.
14	Francisco Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.
15	Juan Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.
16	Juan Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.
17	Juan Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.
18	Juan Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.
19	Juan Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.
20	Juan Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.
21	Juan Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.
22	Juan Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.
23	Juan Buxeda Fina	24	Industria	"	"	Or.

Relació de maçons
enviada al GOE des de la
lògia de Llagostera.

Els destinataris La majoria de les cartes estan dirigides al Gran Secretari del GOE. Però, en assumptes especials, també les podien enviar al Gran Consell i a Miguel Morayta (Gran Comendador, Gran Mestre). També hi ha cartes dirigides a particulars i a altres lògies.

Cronologia La lògia "Luz de la Selva", va ser fundada en una reunió el 14 d'octubre del 1891 sota l'obediència del Gran Orient Espanyol. Encara que el procediment oficial diu que quan es volia canviar d'obediència o se dissolia, havia de decidir-ho en una reunió i enviar tota la seva documentació a la seu central, el problema és que no he trobat cap carta en què es digués que s'hagués pres una decisió d'aquest tipus, i de la documentació emesa per la lògia només he trobat les cartes. Ara per ara no es pot saber exactament quan es va dissoldre. L'última carta és de finals de 1897.

Quan es fundà "Luz de la Selva" els maçons que hi havia fins aquell moment a Llagostera eren de lògies de les rodalies, com "La Redención" de Palamós, "Progreso de Farnés", i "Gesoria nº56" de Sant Feliu de Guíxols, i un era de la lògia "Fraternidad nº74" de Tortellà.

Els membres de la lògia "Luz de la Selva" de Llagostera (1891-1897)

Nom	Ofici	Sobrenom (simbòlic)	Grau	Lloc de residència
Alsina Marimon, Pau	Argenter	Prim 2n	18è	Llagostera
Bach Basart, Joan	Taper	Pi y Margall	3r	Carrer Victòria. Llagostera
Badias Pujals, Vicenç	Professor	Marat	3r	Llagostera
Bofill Pagès, Joan	Taper	Castelar	2n	Llagostera
Buxeda Pagès, Rafael	Taper	Zorrilla	2n	Llagostera
Camós Camós, Miquel	Taper	Bondad	3r	Llagostera
Cantó Bofill, Joan	Taper	Progreso	3r	Llagostera
Capdevila Felip, Pere	Taper	Fivaller	9è	Sant Feliu de Guíxols
Carrera Moret, Pere	Comerciant	Dantón	3r	Sant Feliu de Guíxols
Dumas Nadal, Enric	Comerciant	Llagostera	3r	Llagostera
Freixas Noguera, Pere	Comerciant	Figueras	3r	Sant Feliu de Guíxols
Ferran Puig, Josep	Taper	Prim	1r	Carrer Victòria. Llagostera
Garriga Lladó, Francesc	Taper	Prim 3n	1r	Nova York
Lleonart Lletget, Martí	Taper	Ampurdán	3r	Tordera
Llorent Capellà, Martí	Taper	Bretón	2n	Carrer Victòria Llagostera.
Lloveras Morell, Josep	Taper	Víctor Hugo	2n	Carrer Concepció. Llagostera

Malagelada Burgats, Francesc	Espardenyer	Colón	3r	Carrer Ample. Llagostera
Marturià Pijoan, Baldiri	Comptable	Espatero	3r	Llagostera
Palahí Sastre, Pere	Taper	Libertad	1r	Panedes
Paradeda Canet, Esteve	Taper.	Sol	2n	Carrer Concepció. Llagostera
Poch Busquets, Rafael	Taper	Brabo	3r	Carrer Guifré. Llagostera
Pou Ribas, Joaquim	Relotger	Adalid	3r	Carrer Migdia. Llagostera
Quintana Negre, Pere	Taper	Garibaldi	2n	Carrer Sant Pere. Llagostera
Raset Sastre, Emili	Taper	Chies	1r	Llagostera
Rissech Bergonós, Benet	Taper			Llagostera
Roget Cantonet, Francesc		Carnot	2n	Llagostera
Turon Serra, Francesc	Comerciant de taps	Gerona	2r	Girona
Vicens Gafas, Emili	Taper	Maisonnave	9è	Llagostera
Vila Brugats, Arcadi	Comerciant	Espanya	2n	Llagostera
Vilà Paretas, Salvador	Taper	Murillo	9è	Llagostera
Zamorano Horta, Marià	Fuster	Abarzuza	3r	Llagostera

Els sobrenoms

Quan un maçó entrava a una lògia escollia un sobrenom pel qual seria conegut i anomenat. Podia ser el nom d'un lloc, d'una idea o d'un càrrec o persona coneguda. És possible que els iniciats escollissin noms de persones que admiraven o d'idees i llocs amb els quals s'identificaven. Els que escollien per sobrenom el nom d'un polític ens poden donar una pista sobre la seva ideologia.

La majoria dels sobrenoms que he trobat són noms de persones, sobretot d'ideologia liberal, i que actuaren per millorar la societat. Però, encara que tots eren liberals, no tots combregaven amb la mateixa ideologia política, ja que trobem que alguns tenien com a sobrenom el nom de polítics republicans federals (Pi i Margall, Figueras), uns que eren d'ideologia centralista (Castelar, Abarzusa). Si intentem dividir en trets comuns els sobrenoms de caire polític ens surt la següent divisió:

Edat Mitjana: Fivaller.

Revolució Francesa: Marat, Dantón, Carnot.

Independència d'Amèrica: Pizarro, Brabo Murillo

Unificació d'Itàlia: Garibaldi

Regnat d'Isabel II: Espartero

Sexeni Revolucionari: Prim, Pi i Margall, Castelar, Zorrilla, Sol

Monarquia de la Restauració: Abarzusa

Pel que podem veure, destaquen sobretot tres èpoques, la de la Revolució Francesa, en què es crea per primera vegada a Europa un estat liberal; la independència d'Amèrica, en què triomfaren els ideals de la Il·lustració sobre l'Antic Règim; i el Sexeni Revolucionari, en què s'intentà implantar un règim liberal a Espanya.

Pel que fa als conceptes, tots són d'idees que ells defensaven i inspirats en lemes de la República Francesa.

També n'hi ha d'artistes, com el de Victor Hugo, i el d'un explorador, Cristòfor Colom.

Amb els sobrenoms, es pot conclure que ideològicament els maçons eren liberals i progressistes, no compartien el mateix ideal polític.

Funcionament intern

Al final de cada any, entre els dies 16 i 21 de desembre, es feien eleccions per elegir qui ocuparia els càrrecs.

Pel que fa a les comissions, mencionen la de beneficència (tronc de pobres, tronc de beneficència), i l'administració, que era l'encarregada de verificar els comptes del tresorer.

També es feren algunes comissions temporals, com la que crearen per fundar la lògia "Antorcha Vidrerense" a Vidreres el 28 de juliol del 1894.

Dels diferents tipus de tenides (ordinàries, extraordinàries, de família i d'instrucció), només mencionen les ordinàries, que eren la majoria, i les extraordinàries, la més important del qual fou la de 1897, quan demanaren que es posessin el llibertat uns maçons detinguts pel cacic local, Jaume Roure.

Excepte en algun detall, com el d'un càrrec que no sabia que existís (almoïner), el funcionament de la lògia de Llagostera és igual al que he trobat en altres fonts que he consultat.

Influència de la maçoneria en el poble

És un apartat en què no he pogut aprofundir gaire per falta de temps, però en el qual he descobert algunes coses interessants.

Des del 1891 fins al 1912, sempre entre els consellers de l'Ajuntament n'hi havia com a mínim un que era maçó. Entre els anys 1895-1897, n'hi va haver dos que eren maçons. El problema és que no sé si intervenien a nivell particular o si ho decidien en la lògia, ja la norma era no discutir ni de política ni de religió. Sigui com sigui, el 1897 els dos consellers maçons foren detinguts per ordres d'en Jaume Roure Prats, ja que possiblement eren els que més s'oposaven al poder del cacic.

En la memòria del 1893-1894 es menciona un col·legi laic dirigit per en Vicenç Badias. No se sap que hi hagués un col·legi laic en el nostre municipi en aquestes dates, però aquest és el nom que rebia una escola creada per la Cooperativa La Regeneradora en el 1896, però podria ser que hagués estat creat abans.

Molts dels socis del Casino Llagosterenc eren maçons, i a més, també ho van ser dos presidents, Enric Dumas Nadal (1893), mencionat a la memòria tal com he dit anteriorment, i Emili Raset Sastre (1906).

Es pot dir que la major part de la influència que exerciren en el poble era sobretot per frenar la influència del cacic Roure (Ajuntament) i de l'Església en la societat (col·legi laic).

El meu objectiu de conèixer la seva influència en el marc local s'ha complert a mitges, perquè des del meu punt de vista es pot investigar més.

Interessos particulars

Mes d'una vegada en les cartes he trobat que els membres de la lògia feien peticions a nivell particular, la majoria eren de caire comercial o sobre aspectes de la feina, com la que escrigué el 26 de juny del 1895 en Pere Carrera demanant informació sobre en

José Aucejo, propietari d'un magatzem de vins i aiguardents pels voltants de Salamanca, ja que sap que està embargat per "la casa Diaz y Compañia" i vol saber com està econòmicament.

Per la majoria d'aquestes peticions es veu que els membres de la lògia eren comerciants que tenien interessos comercials fins a punts tan llunyans com Suïssa.

Un assumpte diferent fou un tema sobre el Casino, ja que a finals del 1895 i inicis del 1896 van demanar repetidament al GOE que els ajudés en un assumpte relacionat amb el Casino, però no sé de què es tractava ni com va acabar, encara que l'última carta que en feia referència es deia que el governador ho solucionaria.

Relació amb altres lògies

En la inauguració i la instal·lació oficial de "Luz de la Selva" assistiren membres de les següents lògies: "Redención" (Palamós), "Progreso Portbuenense" (Portbou), "Luz de Figueras" (Figueras) i "Hijos de la Paz" (Calonge).

En la memòria dels anys 1893-1894 hi surten un seguit de lògies amb què havien establert garants d'amistat com "Hijos del Trabajo", "Paz Tugusta", "Unión Latina", "Civilización", entre d'altres.

En les altres cartes també es mencionen lògies amb les quals es van fer garants d'amistat, com "La Antorcha", "El Amor nº20" (Madrid), o els van demanar favors, com la lògia madrilenya "Ibérica"; o donant-los diners per ajudar-los a donar una pensió a una vídua o fer front a un desastre local, com "La Razon nº42".

La intervenció més destacada que va fer "Luz de la Selva" va ser la fundació del triangle "El Progreso nº107" el dia 25 de desembre del 1893, era per satisfer els maçons que després de la dissolució de la lògia "Progreso Farnense" (Santa Coloma de Farners) demanaren auspici a la lògia llagosterenca per fundar el triangle "El Progreso" a Vidreres. El 28 de juliol del 1894 una comissió de Llagostera assistí ja a la instal·lació d'una lògia: "Antorcha Vidrerense".

Funcionament intern del Gran Orient Espanyol (GOE)

Tal com he dit, el GOE era de caràcter centralista amb el Gran Consell Central, amb seu a Madrid i una Gran Lògia, també a Madrid. A més el funcionament intern de la seu de Madrid era semblant al de la lògia de Llagostera, ja que hi havia Comissió d'Hisenda, per exemple. La seu central va ordenar ajudes per a parents de maçons difunts, la creació de Montepio, la creació d'un orfenat i d'un asil de maçons.

Política i religió

Encara que en teoria no es podia parlar ni de política ni de religió a les reunions, potser van trencar aquesta norma ja que en les cartes hi ha proves que van actuar contra els seus enemics polítics i contra l'Església Catòlica.

En les cartes escrites els dies 15 d'octubre del 1893, demanen que l'Emili Vicens pugui conservar la feina de carter per evitar que se n'apoderi en Roure, segurament es refereixen a Jaume Roure, el cacic; 29 de novembre del 1893, diuen que l'Emili Vicens ha perdut la feina; i el dia 10 de setembre del 1895 comuniquen que l'Emili Vicens l'ha recuperat.

També van actuar a nivell d'Ajuntament, però en l'última carta (31 de desembre del 1897), demanaven ajudar per salvar els dos consellers, Josep Lloveras Morell i Rafael Buxeda, que havien estat detinguts per Roure, encara que no sé si ell ho va fer o ho va fer seguint ordres seves un agent seu del poble. L'únic que sé és que en l'acta de la primera reunió que hi va haver a l'Ajuntament després de la reunió després de la seva detenció, no hi surt res sobre la detenció, cosa que fa pensar que l'alcalde hi estava implicat.

Per poder rebre el correu tranquil·lament i eludir la vigilància del cacic, van idear un pla. El correu arribava a Caldes de Malavella, dins dos sobres, ja que així quan el devaluessin (no he comprés aquest terme, l'únic que sé segur és que devien obrir el sobre), no mirarien la correspondència ja que el segon el protegiria. El correu l'anava a recollir a Caldes un encarregat d'en Salvador Vilà.

Pel que fa a la religió, a part de potenciar el col·legi laic, en una carta escrita el 5 de gener del 1895, davant el fet que el govern hagi aprovat una càtedra de religió catòlica a la universitat s'hi oposen totalment i diuen que s'hauria de fer una campanya contra l'ensenyament religiós.

El problema que hi ha en aquest tema és que no sé si la seva intervenció en la política era a nivell particular o no, però el que sé segur és que almenys un cop trencaren la norma de no parlar de religió en les reunions i que feren tot el que pogueren per contrarestar la influència de l'Església en la societat.

Les relacions maçòniques internacionals

Pel que fa aquest aspecte, he trobat tres interessants cartes sobre aquest tema:

La primera fou escrita el 12 de maig del 1894, hi diu que el Gran Orient de Bèlgica fa convocar un congrés maçònic internacional a Ambers i després expressen la seva opinió respecte a temes que tractaran a Ambers. Aquesta part final és interessant ja que hi surt l'opinió que tenien els maçons d'ells mateixos. Sobre l'objectiu dels maçons diu que és Triomf de l'Ordre, aconseguir la perfecció humana, fer servir el treball constant per fer que la maçoneria avanci més fàcilment, que la maçoneria ha d'estar unida internacionalment, que l'únic que poden dir els maçons als profans és el que es consideri que no fa mal a la maçoneria i sobre la beneficència diu que aquesta hauria de ser internacional per trobar ajuda a tot arreu.

Modelo núm. 3.

A L. G. D. G. A. D. U.

MASONERÍA UNIVERSAL

FAMILIA ESPAÑOLA

GRAN ORIENTE ESPAÑOL
LIBERTAD — IGUALDAD — FRATERNIDAD

Recop. Log. *"Luz de la Selva" al Or. de Llagostera núm. 140*

Al Gran Secretario general,

S. F. U.

Ven. b.: En cumplimiento de lo ordenado en la Ley de Presupuestos vigente, tenemos el gusto de encargar la relación de altas y bajas de los bb. de este Taller, durante el pasado trimestre.

Recibido, Ven. h., la sincera expresión de nuestro fraternal afecto.

Tras. en Secret. a *1° de Julio* de 1894

V. B.
El Ven. Maest. *Masonaveg. 1.*

El Secret., *Masulla Fr. 2°*

NOTA. Lleno este impreso, puede enviarse en un sobre con una punta cortada, con el franqueo de 1/4 de céntimo de peseta.

b

Algunes cartes fan servir impresos com aquest amb les inicials A.L.G.A.D.G.A.D.U., que són les sigles de A La Glòria Del Gran Arquitecte De L'Univers.

Les altres dues es refereixen al mateix fet (22 i 24 d'agost del 1894), l'assassinat del president francès Francesc Maria Sadi Carnot (...el primer magistrado de Francia...) en el 24 de juliol del 1894 a mans de l'anarquista Santo Caserio (...se considere obrero de la perfección humana...).

En aquestes cartes hi ha dos detalls a destacar, el primer el tractament de germà que rep Carnot i el fet de donar condol a la maçoneria francesa, cosa que demostra que la víctima era de la francmaçoneria.

Conclusions generals

La lògia "Luz de la Selva" estava formada per un grup de gent que formaven part de la burgesia del poble (cal tenir en compte que la quota anual d'un maçó és elevada per ser assumida per un obrer), la majoria eren comerciants i fabricants, sobretot del sector del suro, que intentaren emprendre un seguit de reformes per millorar el nivell de vida i fer avançar el poble de Llagostera seguint les idees de la Il·lustració. Lluitaren sobretot contra la influència de l'Església i del cacic Jaume Roure Prats.

Aquest treball m'ha agradat molt fer-lo, ja que he descobert i he tret a la llum una part del nostre poble que poca gent coneixia. Els meus objectius proposats s'han complert tots, encara que m'hagués agradat continuar investigant més.

Apèndix A

Grau	Noms	Edat
1º	Aprenent	3 anys
2º	Company	5 anys
3º	Mestre	7 anys i mes
4º	Mestre secret	3 veges 27 anys complerts
5º	Mestre perfecte	1 any per obrir els Treballs 7 anys per tancar els Treballs
6º	Secretari íntim	10 anys; el doble de 5
7º	Preboste i jutge	14 anys; el doble de 7
8º	Intendent de Fàbrica	3 veges 9 anys
9º	Mestre Elegit dels Nous	21 anys complerts; el triple de 7
10º	Ilustre Elegit dels Quinze	25 anys complerts; 5 veges 5
11º	Sublim Caballero Elegit	27 anys
12º	Gran Mestre Arquitecte	45 anys, 5 veges el quadrat de 3
13º	Real Arc	63 anys complerts; 7 veges el quadrat de 3
14º	Gran Elegit Perfecte i Sublim maçó	27 anys complerts
15º	Cavaller d'Orient o de la Espasa	70 anys
16º	Príncep de Jerusalem	25 anys complerts
17º	Cavaller d'Orient i Occident	Sense anys
18º	Cavaller Rosa Creu	33 anys
19º	Gran Pontífex o Sublim Escocès	Sense edat
20º	Venerable Gran Mestre de totes les Lògies Regulars	Sense edat
21º	Patriarca Noachita	Sense edat
22º	Cavaller de la Reial Destral	Sense edat
23º	Cap del Tabernacle	Sense edat
24º	Príncep del Tabernacle	Sense edat
25º	Cavaller d'Airain o de la Serp de Bronze	Sense edat
26º	Príncep de la Mercè o Escocès Trinitari	81 anys
27º	Gran Comendador del Temple	Sense edat
28º	Cavaller del Sol	Sense edat
29º	Gran Escocès de Sant Andreu	81 anys
30º	Gran Elegit Cavaller Kadosch	Un segle i més
31º	Gran Inspector Inquisidor Comendador	Sense edat
32º	Sublim i Valent Príncep del Reial Secret	Sense edat
33º	Sobirà Gran Inspector General	33 anys complerts

Apèndix B

Abatre columnes: Dissoldre una lògia.

Afiliació: Adhesió d'un maçó a una lògia distinta d'aquella en què fou iniciat.

Aeròpag: Taller del grau 30è.

Augment de salari: Pas a un grau superior.

Banquet Solsticial: Banquet que se celebra per sant Joan d'estiu (24 de juny) i per sant Joan d'hivern (27 de desembre).

Bateria: Ritu maçònic que consisteix a colpejar amb les mans.

Carta Constitutiva: Document atorgat per una potència a una lògia en el moment de constitució.

Fills de la Vidua: Forma de designar els maçons. També s'utilitza el terme Fills de la Llum.

Gran Arquitecte de l'Univers: Principi creador. Símbol de Déu i de la Llei.

Gran Mestre: Màxima autoritat d'una obediència.

Gran Orient: Obediència maçònica amb jurisdicció en un Estat.

Iniciació: Cerimònia ritual d'admissió d'un profà.

Instal·lació: Cerimònia per la qual queda regularitzada una lògia.

Lògia: Agrupació de maçons. És formada per un mínim de set membres amb grau Mestre.

Medalles profanes: Monedes.

Metalls: Diners.

Obediència: Federació de lògies que accepten una mateixa autoritat.

Obrers: Una altra forma de referir-se als maçons.

Oficial: Mestre maçó encarregat d'una responsabilitat dins la lògia.

Orient: Població en la qual es localitza una lògia.

Planxa: Carta o document escrit. Discurs.

Planxa de quiti o de comiat: Document expedit a qui es dóna de baixa d'una lògia.

Profà: Persona no iniciada.

Radiació: Exclusió d'un maçó que no ha complert els compromisos o és considerat indigne.

Somni: Estat en què es troba un maçó que no ha perdut els seus drets, però no assisteix als treballs de la lògia.

Taller: Lògia. També s'aplica a l'entitat dels graus superiors.

Temple: Local on es reuneix la lògia.

Expert (Terrible): Germà encarregat d'examinar si els maçons duen les decoracions corresponents i de reconèixer l'autenticitat dels visitadors.

Tenida (Tinguda): Reunió de treball d'una lògia.

Triangle: Taller constituït per menys de tres germans amb el grau Mestre.

Tronc de la Vidua: On al final de cada tenida els maçons disposen diners per a beneficència.

Venerable mestre: Autoritat màxima en una lògia.

Agraïments

Aquest treball no l'hagués pogut fer sense l'ajuda de la Marta Albà, directora de l'Arxiu Municipal de Llagostera, del meu tutor Joan Carles Baone, de la Pilar Coromines, de l'Eugènia Comas, regidora de Cultura i de la meva família.

TÍTOLS PUBLICATS

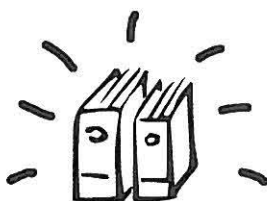
- 1 - *El Mercat i la Fira* de Marta Albà i Espinet
- 2 - *El passeig Romeu* de Fina Solà i Llinós
- 3 - *Breu història de la infermeria a Llagostera* de Rosa Masana i Ribas
- 4 - *El llarg acabament de l'església de Llagostera (Segles XVII-XVIII)* de Josep M.T. Grau i Roser Puig i Tàrrach
- 5 - *Jaume Roura i Prats. Radiografia d'un cacic* de Dolors Grau i Ferrando
- 6 - *Indústries sureres a Llagostera* de Fina Blanch i Rissech i Rosa Masana i Ribas
- 7 - *La Casa de les Vídues. Cent anys per tenir una biblioteca pública* de Joan Ventura i Brugat
- 8 - *La Plaça Catalunya* de Marta Albà i Espinet i Enric Ramionet i Lloveras
- 9 - *Breu història de la sastreria a Llagostera* de Josep Vilallonga i Ribalta
- 10 - *Els noms dels carrers: dedicacions i origen* de Ramon Brugat i Pagès
- 11 - *L'arqueologia a Llagostera* de J. Merino, L.E. Casellas, X. Rocas
- 12 - *Les fonts de Llagostera* de Magda Saurí i Masgrau
- 13 - *Antoni Varés. Un home i el seu temps* d'Albina Varés i de Batlle
- 14 - *Les sitges de Llagostera* de Josep Burch i Rius
- 15 - *Retaules barrocs* de Josep Maria Grau i Roser Puig
- 16 - *1831-1936. Cent anys de població a pagès* d'Olga Llobet i Guevara
- 17 - *Un notari i els seus papers durant la Guerra del Francès* de Marta Albà i Espinet i Ma. Àngels Adroer
- 18 - *Enric Marquès, el pintor* de Lluís Bassets i Sanchez
- 19 - *1241 Un Privilegi reial* de Montse Varas
- 20 - *L'Hospital* de Marta Albà i Espinet
- 21 - *La pràctica de l'Esport a Llagostera* de Francesc Cortés
- 22 - *Rafael Masó a Llagostera* de Borja Garcia i Vilallonga
- 23 - *El bosc de ribera. La vegetació dels rius i de les rieres de Llagostera* d'Anna Plasencia i Casadevall
- 24 - *"Chantecler". Una revista de principis del segle XX* de Marta Pascual i Llorens
- 25 - *Els ocells de Llagostera: el pla i el nucli urbà* d'Estel Cañigüeral Batlloera
- 26 - *El teixit associatiu de Llagostera: l'associacionisme local des del segle XIX* de Jordi Clara Corominola
- 27 - *Els anurs a Llagostera: granotes i gripaus* d'Eduard Comas i Blanch
- 28 - *Projectes al calaix: les iniciatives no realitzades de Llagostera* de Marta Albà i Espinet
- 29 - *La "Luz de la Selva": Els maçons de Llagostera* de Pau Turon Izquierdo

L'ARXIU MUNICIPAL

Plaça del Mercat, 5
17240 Llagostera
Tel. 972 80 54 36

Horari: de dilluns a divendres, de 10 a 14 h.

L'ARXIU MUNICIPAL